Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu – CCCLIV (2003)

ANETA CZARNA

CICERBITA MACROPHYLLA (WILLD.) WALLR. W WIELKOPOLSCE

Z Katedry Botaniki
Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

ABSTRACT. As a result of floristic research conducted in the Kalisz Plateau since 1988, the first locality of *Cicerbita macrophylla* (= *Mulgedium macrophyllum*) in Wielkopolska was discovered in the park near the palace at Dobrzyca. This is a new species on the list of ephemerophytes in Wielkopolska.

Key words: *Cicerbita macrophylla,* ephemerophyte, flora of vascular plants, Wielkopolska region, manor park, localities, ATPOL

Cicerbita macrophylla (Willd.) Wallr. (= *Mulgedium macrophyllum* (Willd.) DC.) o polskiej nazwie modrzyk kaukaski (**Mirek** i **in.** 1995), z rodziny *Asteraceae* (Złożone), należy do roślin ozdobnych sadzonych głównie w parkach na Dolnym Śląsku, gdzie omawiany gatunek zdziczał i zadomowił się (**Trzciński** 1972). Na terenie Polski został zaliczony do efemerofitów (**Rostański** i **Sowa** 1986-1987). Pochodzi z Kaukazu, a nie z Ameryki, jak podawali niektórzy autorzy (**Trzciński** l.c.).

W trakcie badań florystycznych prowadzonych w 1998 roku na terenie Wysoczyzny Kaliskiej, w środkowej Wielkopolsce, odszukano wczesną wiosną na terenie parku przypałacowego w Dobrzycy (gmina Dobrzyca, powiat pleszewski, województwo wielkopolskie) zwarty płat liści odziomkowych o lirowatym kształcie. Latem 1999 roku uzupełniono zbiór o część kwiatostanową i dokonano dalszych poszukiwań na terenie całego parku. Okazało się, że zebrany materiał zielnikowy należy do gatunku *Cicerbita macrophylla*. Materiał zielnikowy został złożony w zielniku Katedry Botaniki Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego – POZNB.

Rodzaj *Cicerbita* jest reprezentowany w Polsce przez dwa gatunki – *Cicerbita alpina* (L.) Wallr. [= *Mulgedium alpinum* (L.) Less.] modrzyk alpejski oraz *Cicerbita macrophylla* (Willd.) Wallr. [= *Mulgedium macrophyllum* (Willd.) DC.] modrzyk kaukaski. Tytułowy gatunek zdecydowanie odbiega pokrojem od modrzyka górskiego i nietrudno go dostrzec ze względu na dość pokaźną wysokość (fot. 1).

Rocz. AR Pozn. CCCLIV, Bot. 6: 15-16
© Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań 2003
PL ISSN 1508-9193

Gatunek *Cicerbita macrophylla* nie był dotychczas podawany z obszaru Wielkopolski (**Szulczewski** 1951). Stanowisko z parku przypałacowego w Dobrzycy jest pierwszym notowaniem gatunku na tym obszarze. Na terenie parku występują dwa skupienia tej rośliny. Pierwsze jest usytuowane przy stawie w środkowej części parku i wykazuje bardzo dobrą kondycję – kwitnie, ale nie zawiązuje owoców, natomiast drugie znajduje się w leśnej części parku, niedaleko oficyny, jest w słabej kondycji i składa się z nielicznych kwitnących pędów, które są bardzo wiotkie ze względu na duże ocienienie.

W parku podworskim w Dobrzycy zaobserwowano także inne, równie cenne gatunki: *Ornithogalum nutans* L., *Gagea minima* (L.) Ker-Gawl., *Petasites hybridus* (L.) G., M. et Sch. Odnotowano tam również duże bogactwo gatunkowe drzew i krzewów. Niedaleko od bramy wejściowej znajduje się olbrzymi, pomnikowy okaz *Platanus acerifolia* (Aiton) Willd. Park przypałacowy w Dobrzycy znajduje się w kwadracie ATPOL – CD 63.

Badania florystyczne prowadzone w 1998 roku na terenie Wysoczyzny Kaliskiej przyczyniły się do odkrycia nieznanego dotychczas stanowiska *Cicerbita macrophylla* na terenie parku przypałacowego w Dobrzycy. Okazało się ono niebywale cennym, ponieważ stało się pierwszym znanym stanowiskiem tej rośliny na terenie Wielkopolski i jednocześnie wzbogacającym o nowy gatunek listę efemerofitów tego obszaru.

Literatura

Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zając A., Zając M. (1995): Vascular plants of Poland. A checklist. Pol. Bot. Stud., Guideb. Ser. 15. PAN, Kraków.

Rostański K., Sowa R. (1986-1987): Alfabetyczny wykaz efemerofitów Polski. Fragm. Flor. Geobot. 31-32, 1-2: 151-203.

Szulczewski J.W. (1951): Wykaz roślin naczyniowych w Wielkopolsce dotąd stwierdzonych. PTPN, Wydz. Mat.-Przyr., Pr. Kom. Biol. 12, 6: 1-128.

Trzciński T. (1972): Rodzaj *Cicerbita* Wallr., Modrzyk. W: Flora polska. Red. B. Pawłowski, A. Jasiewicz. Rośliny naczyniowe Polski i Ziem Ościennych 13: 127-129.

CICERBITA MACROPHYLLA (WILLD.) WALLR. IN THE WIELKOPOLSKA REGION

S u m m a r y

A new locality of *Cicerbita macrophylla* was discovered in the manor park near the palace at Dobrzyca (ATPOL square CD63). This species was not recorded in Wielkopolska before. In the park, two patches of this plant were found: (1) close to the pond in the central part of the park – specimens in good condition, flowering, but not fruiting; and (2) in the wooded part of the park, close to the annexe – specimens in poor condition, with only few flowering shoots, elongated because of considerable shading.